

РАЕВ

Які методики
використовуються в
Україні для розрахунку
збитків, завданих
довкіллю?

Розмір тексту: А₂

Державна екологічна інспекція України

Офіційний веб-портал Державної екологічної інспекції України

[ПРО ДІІ](#) - [ДІЯЛЬНІСТЬ](#) - [НОРМАТИВНА БАЗА](#) - [ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ЗМІ](#) - [ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ](#)

Методики розрахунку розмірів шкоди, внаслідок надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану

Дата: 2022-04-16

Методика розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди.

Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану.

Методика визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами.

Методика визначення збитків, заподіяних навколишньому природному середовищу в межах територіального моря, виключної морської (економічної) зони та внутрішніх морських вод України в Азовському та Чорному морях.

Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами.

Методики визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Методики визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Розмір тексту: А₂

Державна екологічна інспекція України

Офіційний веб-портал Державної екологічної інспекції України

[ПРО ДІІ](#) - [ДІЯЛЬНІСТЬ](#) - [НОРМАТИВНА БАЗА](#) - [ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ЗМІ](#) - [ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ](#)

Такси та методики нарахування збитків

Дата: 2019-01-01

Такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд

"Такси для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до червоної книги України)"

Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Методика визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу

Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів

Такси для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України

Державні санітарні правила та норми санпін 2.2.7. 029-99

Санітарні правила в лісах України

Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства

РАEW

РАЕВ

Державна екологічна інспекція України

Комітет ВРУ з питань екологічної політики та природокористування

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів

Рада національної безпеки і оборони України

Служба безпеки України

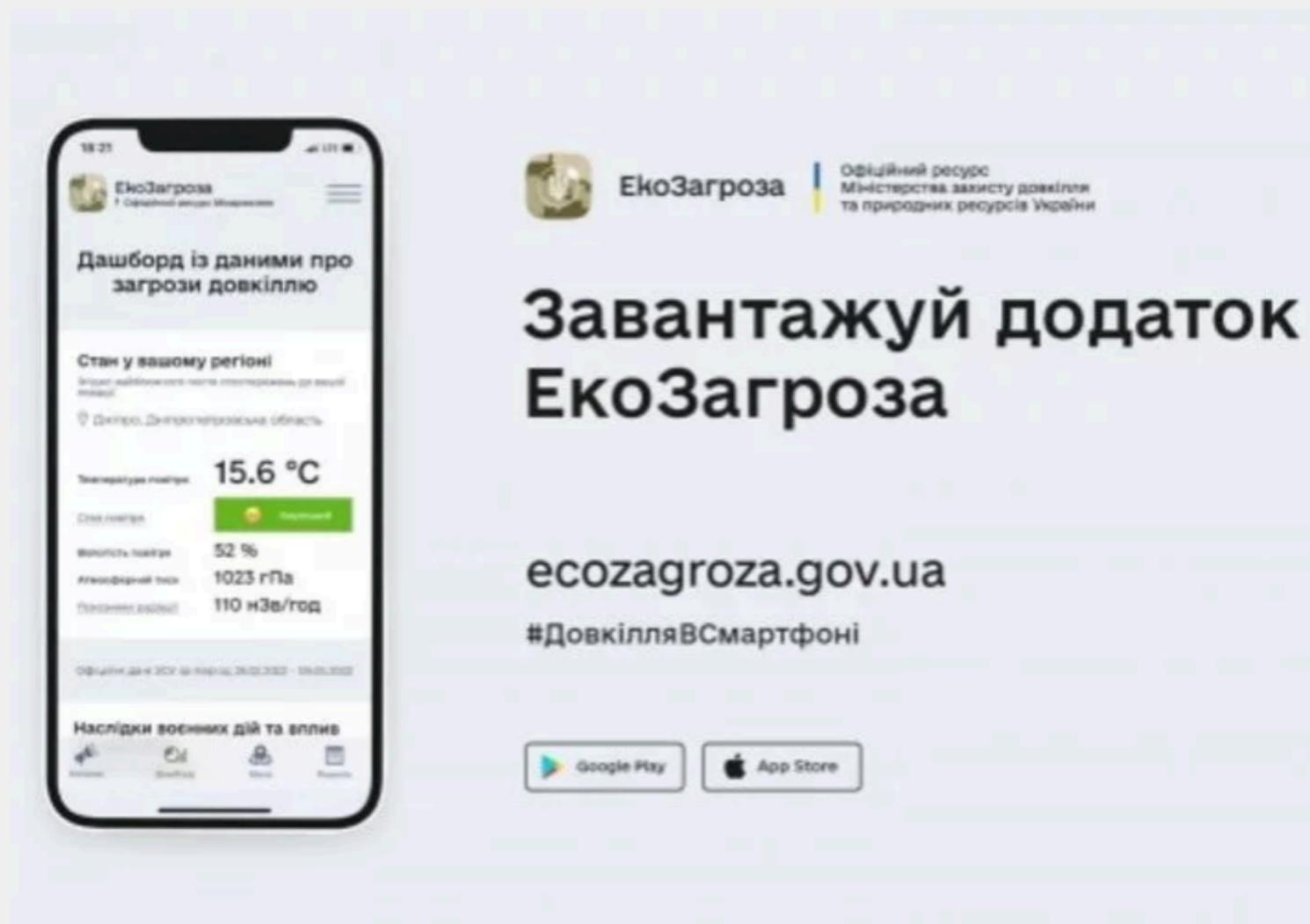
Офіс Генерального прокурора

Державне агентство лісових ресурсів України

КП «Київський інститут земельних відносин»

- лісовий фонд,
- надра,
- акваторії,
- природно-заповідний фонд,
- земельні ресурси,
- атмосферне повітря,
- водні ресурси та об'єкти водогосподарської інфраструктури

ЕкоЗагроза | Офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України | Українська | English

Дашборд | Повідомити | Мапа | Події | [Увійти на сайт](#)

🕒 15 квітня 2025, 13:47

Звернення #004488

☰ Водні ресурси | 📍 Земельні ресурси

📍 47° 22' 23" 30° 4' 5"

На водозабірному просторі річки Малий Куяльник, неподалік села Чогодарівка Березівського району Одеської області наявне місце забруднене відходами, яке тільки збільшується, що шкодить довкіллю та річці. Прошу відреагувати

👍 Подобається | 💬 Коментувати | ➦ Поділитися

ЕкоЗагроза | офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України | Українська | English

Дашборд **Повідомити** Мапа Події [Увійти на сайт](#) Меню

Триває війна в Україні.
Якщо ви стали свідком загрози довкіллю, будь ласка, повідомте про це.

Повідомити

Екстрені служби

- Викликати швидку
- ДСНС Викликати ретувальників
- SOS Викликати поліцію
- Гаряча лінія Міндовкілля

Корисні ресурси

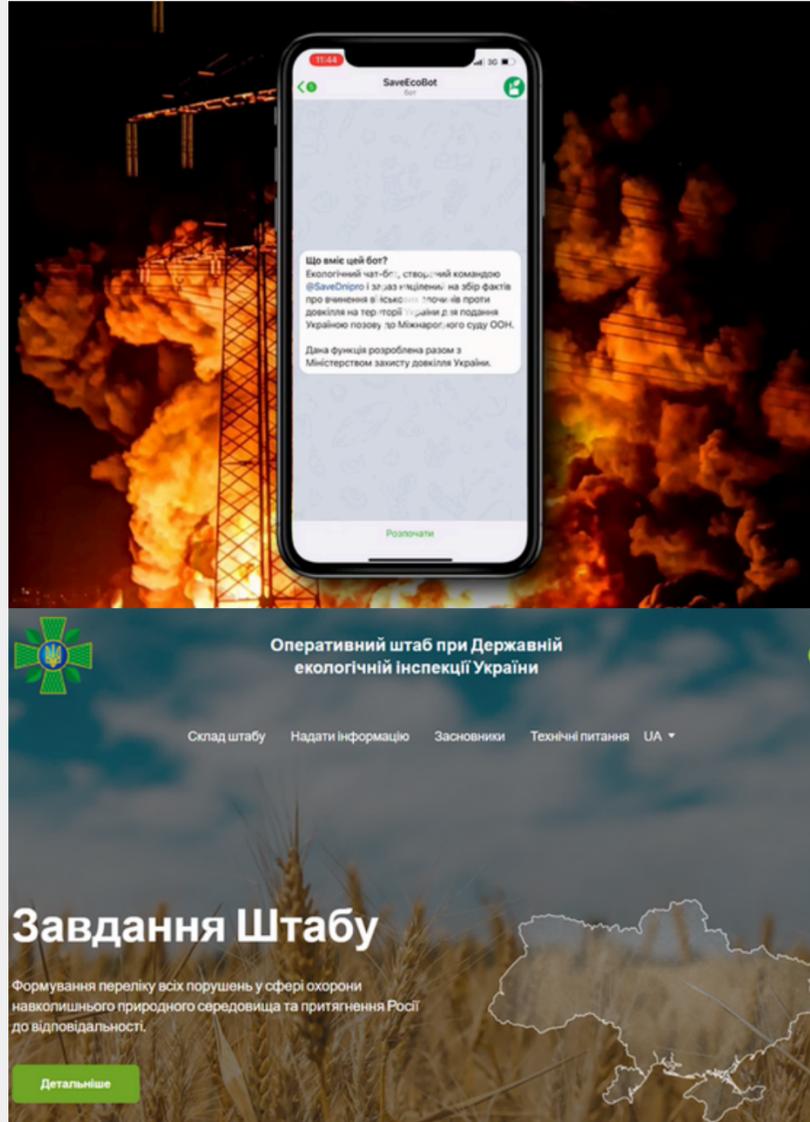
- Мапа повітених тривог
- eЯрос: Повідомити про воєну
- Повідомити СБУ про воєнні злочини

База даних ЕкоЗагрози забезпечує зберігання інформації про зафіксовані факти заподіяння шкоди довкіллю, внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації у структурованому вигляді і містить:

- інформацію про заявника;
- дату та час подання електронного звернення;
- геодезичні координати зафіксованого факту заподіяння шкоди довкіллю, внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації;
- категорію впливу;
- опис та фото/відеоматеріали з місця заподіяння шкоди довкіллю, внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації;
- інформацію про результати огляду (обстеження) та вжиті заходи з ліквідації наслідків на місцях заподіяння шкоди;
- інформацію про підстави проведення огляду (обстеження) Держекоінспекцією (її територіальним органом) (місце, дата початку та дата закінчення огляду (обстеження), перелік відповідальних осіб, які здійснюють огляд (обстеження)).

Записую!

Ключові наслідки для довкілля від російської агресії в Україні

- Пошкодження ядерних установок, загрози ядерній та радіаційній безпеці
- Лісові пожежі
- Атаки на інфраструктурні та промислові об'єкти
- Хімічне забруднення
- Шкода заповідникам та екосистемам, що охороняються
- Шкода водним ресурсам, пошкодження очисних споруд
- Чорне та Азовське море

РАEW

www.drive.google.com

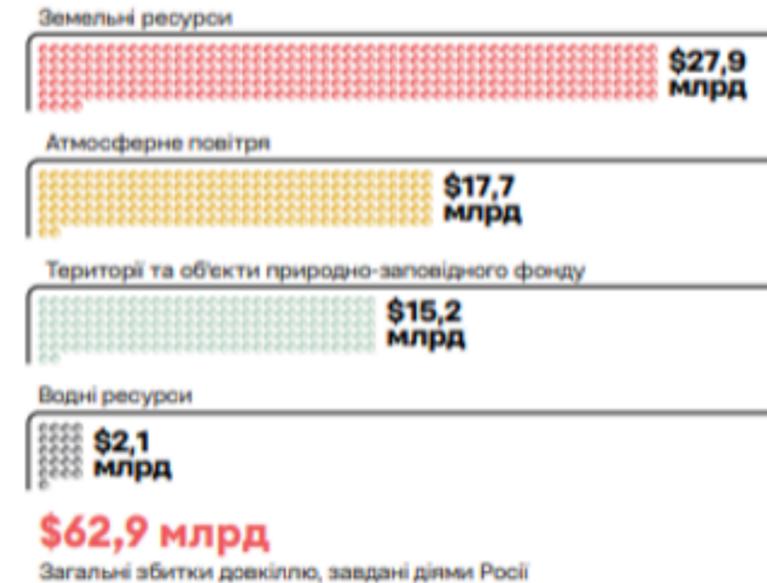
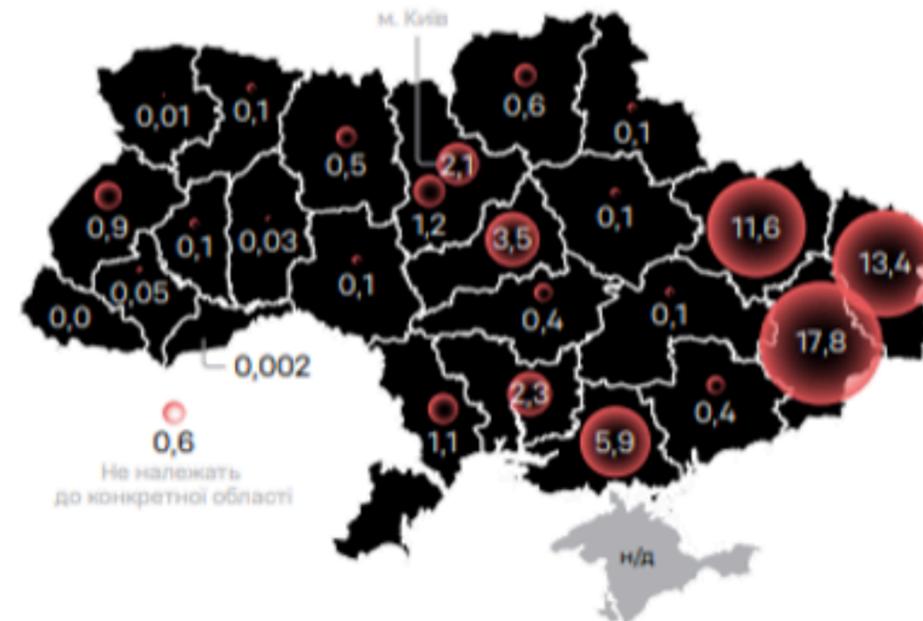
www.toplead.com.ua

Найбільшої шкоди зазнало довкілля Донеччини, Луганщини та Харківщини. Але немає регіону в Україні, який би не постраждав. Найсильніше постраждали земельні ресурси: площа сміття і шкідливих речовин, за даними Міністерства захисту довкілля, сягає приблизно 21 млн кв. м. Це еквівалент майже 3000 футбольних полів.

Війна знищує заповідні території, збитки вже перевищують \$15 млрд. Зокрема, вигоріло 96% сухопутної території нацпарку «Білобережжя Святослава», 100% території нацпарку «Нижньодніпровський» затоплено.

Екологічна шкода від війни виходить далеко за межі України: страждає клімат Землі. Викиди парникових газів, спричинені війною та майбутньою відбудовою, ста-

Оцінка збитків довкіллю, завданих агресією росії за час повномасштабної війни, 24.02.2022–13.09.2024, млрд дол.

Джерело: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Застосування численних видів зброї та артилерії

- Металеві частини (уражуючі елементи, осколкові уламки снарядів, гільзи тощо) залишаються в ґрунті, токсичні продукти згоряння вибухівки або газу, що утворюються під час пострілів та запуску ракет потрапляють в атмосферне повітря, також вибухи боєприпасів руйнують ґрунтовий покрив та підіймають в атмосферу хмари дрібнодисперсного пилу
- Повне окиснення не відбувається, тому в атмосферу потрапляють як недоокиснені частинки пороху, так і побічні продукти, що не встигли прореагувати, а саме: метан CH_4 , оксид вуглецю CO та неметанові леткі органічні сполуки.

Наслідки пошкодження земель, територія Ізюмського району. Джерело: Contact @operativnoZSU

РАЕW

ВИБУХОВА РЕЧОВИНА. ТРОТИЛ

- В результаті вибуху відбувається виділення CO, CO₂, NO, NO₂, водяної пари та продуктів неповного окиснення вибухової речовини, які взаємодіють з вологою повітря та через атмосферні опади випадають на поверхні ґрунту і водойм.
- При детонації інших вибухових речовин — амотолу і гексогену, також утворюється ряд хімічних сполук: чадний газ CO, вуглекислий газ CO₂, водяна пара H₂O, бурий газ NO, закис азоту N₂O, діоксид азоту NO₂, формальдегід CH₂O, пари ціанідної кислоти HCN, азот N₂, а також велика кількість ідентифікованої та неідентифікованої органіки

ДОСЛІДЖЕННЯ науковців Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного 2015 року в зоні артилерійських навчань Яворівського полігону

Вміст важких металів у ґрунтах Яворівського полігону

Вміст металів (рухома форма) Pb, мг/кг Cd, мг/кг Cu, мг/кг Zn, мг/кг Mn, мг/кг					
ГДК, мг/кг	6,0	1,0 (0,7)	3,0	23,0	1,0
Проба № 6	4,4	<u>2,8</u>	<u>3,2</u>	<u>44,2</u>	<u>2,2</u>
Проба № 7	2,7	<u>1,5</u>	<u>3,5</u>	<u>20,9</u>	<u>1,5</u>
Проба № 8	<u>8,6</u>	<u>3,45</u>	<u>4,4</u>	<u>52,3</u>	<u>2,8</u>
Проба № 9	<u>9,2</u>	<u>3,02</u>	<u>5,7</u>	<u>42,1</u>	<u>3,3</u>
Проба № 10	2,76	<u>1,1</u>	<u>3,8</u>	<u>41,5</u>	0,8

Незначне перевищення ГДК по свинцю (Pb) обумовлене тим, що в умовах полігону використовували артилерійські боєприпаси в яких свинець використовується тільки в розміднювачах. Але **в реальних умовах війни широко застосовується стрілецька зброя, в кулях якої також є значний вміст свинцю.**

РАЄW

ОШКОДЖЕННЯ:

Механічні пошкодження (траншеї окопи, вирви)

Фізична деградація (ущільнення ґрунтів під дією важкої військової техніки)

Хімічна деградація (забруднення важкими металами, паливом, іншими речовинами)

Біологічна деградація (внаслідок хімічного забруднення)

ВІДНОВЛЕННЯ:

Фітомеліорація і ремедіація ґрунтів за допомогою біопрепаратів, що дозволяють відновити стан мікробних ценозів ґрунтів. Ґрунти, забруднені ВМ (через шкідливі викиді промислових підприємств при влучанні снарядів) можуть очищуватись шляхом використання фітомеліорантів –культур, які здатні здійснювати винос ВМ, накопичуючи їх у вегетативній масі, яка повинна відчужуватися з полів.

Відновлення ґрунтової біоти. Внаслідок горіння нафтобаз при влучанні, викидів військової техніки, забруднення повітря після вибухів, шкідливі речовини з осадами потрапляють у ґрунт і чинять негативний вплив на ґрунтову фауну і мікробні угруповання. На відновлення нормального функціонування мікрофлори, яка є відіграє ключову роль у процесах ґрунтоутворення, потрібні такі заходи, як сидерація, застосування мікробних препаратів, таких як деструктори стерні наприклад, Екостерн, розкладачі нафтопродуктів, мікробні препарати, що містять азотфіксувальні, фосфатмобілізувальні мікроорганізми

РАЕВ

Як фіксуються порушення?

РАЕВ

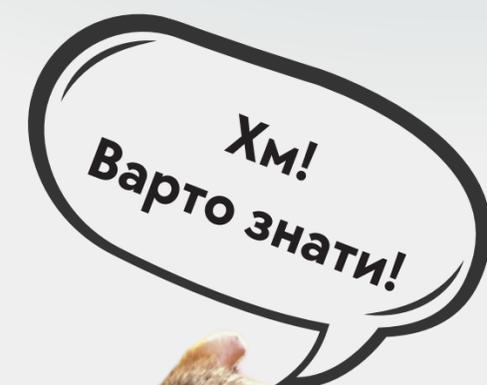
www.ecozagroza.gov.ua

Розгляд електронних звернень

Відповідальна особа обробки електронних звернень протягом 1 робочого дня переглядає електронне звернення від Заявника на відповідність меті створення ЕкоЗагрози.

За необхідності уточняється інформація у ДСНС та здійснюється передача звернення на розгляд керівництву Держекоінспекції (її територіального органу).

Держекоінспекція (її територіальний орган) опрацьовує електронне звернення шляхом здійснення огляду (обстеження).

Додаток
до Порядку організації та проведення
огляду (обстеження) місця заподіяння
шкоди навколишньому природному
середовищу внаслідок надзвичайних
ситуацій, подій, збройної агресії
Російської Федерації

УКРАЇНА
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ
Новопечерський пров., 3, корпус 2, м. Київ, 01042, тел./факс (044) 521-20-40,
тел. (044) 521-20-56, ел. адреса: info@dei.gov.ua

(найменування, місцезнаходження, номери телефонів територіального органу,
що проводить огляд (обстеження))

АКТ,

складений за результатами проведення огляду (обстеження) місця
заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок
надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії Російської Федерації

від _____ 20__ р. № _____

Місце складення акта _____

Огляд (обстеження) розпочато: __ год. __ хв.
закінчено: __ год. __ хв.

Особи, що проводять огляд (обстеження):

відповідальні особи Держекоінспекції (її територіальних органів)

_____ (найменування посади, власне ім'я та прізвище)

_____ (найменування посади, власне ім'я та прізвище)

залучені особи

_____ (найменування посади, власне ім'я та прізвище)

_____ (найменування посади, власне ім'я та прізвище)

уповноважена особа/керівник суб'єкта господарювання/присутні представники

_____ (найменування посади, власне ім'я та прізвище)

інші учасники

_____ (найменування посади, власне ім'я та прізвище)

складено цей акт про те, що за результатами проведення огляду (обстеження)
встановлено

_____ (фактичний опис обставин, встановлених під час огляду (обстеження), із зазначенням дати

заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій,

подій, збройної агресії Російської Федерації, назви населеного

пункту, адміністративного району, області, де відбулась подія, геолокації, категорії

об'єкта, найменування юридичної особи (відокремленого підрозділу), коду згідно з ЄДРПОУ

або прізвища, власного ім'я та по батькові (за наявності) фізичної особи - підприємця, громадянина,
об'єкт якого

знаєть негативного впливу, ресурсу, який знаєть антропогенного впливу (вода/атмосферне

повітря/земля/ надра/рослинний світ та природно-заповідний фонд/біоресурси/тваринний світ)

1. Земельні ресурси

Проведено огляд (обстеження) земель (земельної ділянки), які (яка) розташовані
(розташована)

_____ (зазначити місце розташування земель (земельної ділянки) із зазначенням назви населеного

пункту, вулиці та номера будинку або її кадастрового номера, у разі розміщення земельної

ділянки за межами населеного пункту надається викопійований з картографічного матеріалу у

вигляді, що дає змогу однозначно ідентифікувати місце розташування земельної ділянки,

із зазначенням кадастрового номера)

Категорія земель (земельної ділянки) за основним цільовим призначенням _____

_____ (зазначити, до якої категорії земель належить земля (земельна ділянка),

на якій) проведено огляд (обстеження)

Вид цільового призначення земель (земельної ділянки) _____ (зазначити,

до якого виду цільового призначення належать землі (земельна ділянка),

на яких (якій) здійснено огляд (обстеження)

Відомості про віднесення земельної ділянки до земель, що підлягають особливій
охороні, та до особливого режиму використання земель

_____ (зазначити інформацію про віднесення земельної ділянки до земель, що підлягають

_____ (особливий скороти, та до особливого режиму використання земель)

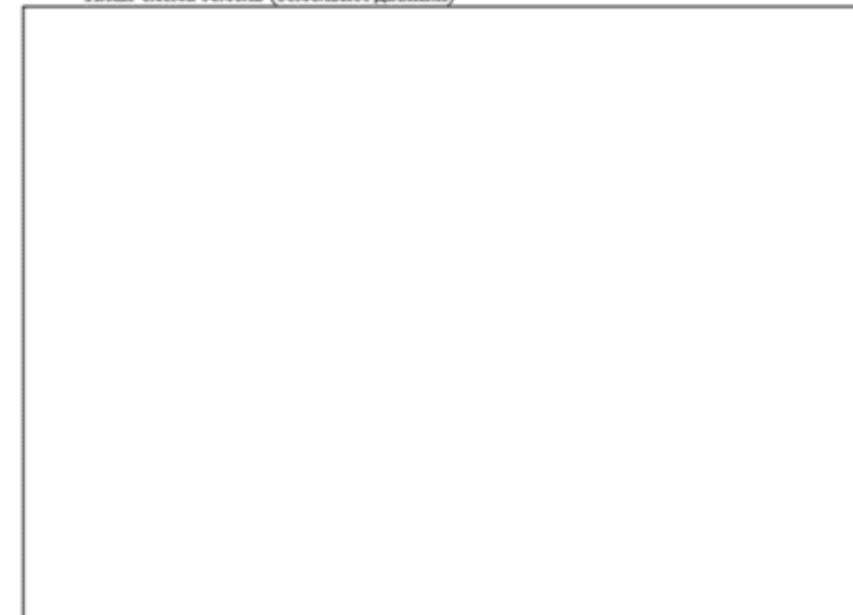
Речові права на земельну ділянку, форма власності земельної ділянки, інформація про нормативну грошову оцінку земельної ділянки та кадастровий номер _____

_____ (зазначити речові права на земельну ділянку, форму власності, до якої віднесена земельна ділянка, інформацію про нормативну грошову оцінку земельної ділянки (за наявності) та її кадастровий номер)

Результати огляду (обстеження) земель (земельної ділянки), на яких (якій) зафіксовано засмічення, _____ (зазначити площу території (кв. метрів), товщину шару відходів (метрів), об'єм відходів (куб. метрів), що спричинили засмічення, назву відходу (відходів), відомості про віднесення відходу (відходів) до небезпечних відходів)

Результати огляду (обстеження) земель (земельної ділянки), на яких (якій) зафіксовано забруднення, _____ (зазначається площа (кв. метрів), глибина просочування (метрів) тощо)

План-схема земель (земельної ділянки)

2. Атмосферне повітря _____ (інформація про подію, зазначити об'єкт (об'єкти), а також матеріали та речовини, які розміщувалися на даному об'єкті (ємності з паливом, склад пально-мастильних матеріалів (нафта, нафтопродукти, газ), склад небезпечних речовин, лісові масиви та інші насадження, будівлі та споруди, інші об'єкти; за наявності інформації - щільність речовин (речовини) (бензин, газ, мазут, мастило (олія), нафта, дизельне паливо, моторне паливо, авіаційне (реактивне) паливо, лічне побутове паливо, природний газ (газоподібний), скраплений газ (різкий), інші речовини), кілограмів/куб. метрів, які зберігались на пошкодженому (знищеному) об'єкті; тривалість пожежі, години; у разі пожежі ємностей з паливом, складах пально-мастильних матеріалів тощо (нафта, нафтопродукти, газ) зазначити назву, об'єм (куб. метрів) та/або масу речовини (тон), що згоріла під час пожежі; у разі пожежі будівель та споруд зазначити площу пожежі (кв. метрів) та тип будівлі (споруди) (житловий будинок, сарай, торговий центр, склад тощо); у разі пожежі лісів та інших насаджень зазначити площу пожежі та тип зелених насаджень)

3. Водні ресурси _____ (назва, категорія водного об'єкта (повітряні, морські, підземні)

_____ (води), площа забруднення/засмічення; фактичні втрати, обсяг та тривалість сьезду зворотних, _____ (літаних, баластних вод у водній об'єкт; обсяг води, що забрана/використана самовільно) виконано відбір проб води з метою визначення вмісту забруднювачих речовин _____ (дата та номер акта відбору проб води)

4. Надра _____ (інформація про факт самовільного користування надрами, назви корисних копалин, що видобувалися, площу ділянки надр, розробку родовищ корисних копалин, обсяг видобування (підземних вод) виконано відбір проб зразків (порід та/або корисних копалин), напівфабрикатів, продукції з метою визначення виду корисної копалини _____ (дата та номер акта відбору проб зразків)

5. Рослинний світ _____ (інформація про знищені об'єкти із зазначенням їх характеристик (кількість, порода, діаметр, стам, площа, ступінь пошкодження), найменування юридичної особи/власне ім'я, прізвище власника/землекористувача, його місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ (я разі встановлення)

6. Природно-заповідний фонд _____ (інформація про знищені об'єкти із зазначенням їх характеристик, найменування юридичної особи власника/землекористувача, його місцезнаходження, коду згідно з ЄДРПОУ (я разі встановлення)

7. Тваринний світ _____ (вказати такі, що загинули, та знищені об'єкти (тварини, жила тварин, яйця, бобріві загати, біотехнічні споруди, місця утримання мисливських тварин в напіввільних умовах чи неволі (вольєри), біополки, ривки, кормові поля, греблі, водойми тощо) із зазначенням їх характеристик (вид, кількість, вага, площа, вага тощо), найменування юридичної особи власника/землекористувача, його місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ (я разі встановлення)

Інформація про потерпілих (за наявності) _____

Положення законодавства, якими встановлено відповідальність за порушення вимог законодавства (за наявності), _____

Зауваження учасників _____

До акта додається _____ (номер та назва додатка (додатків))

Акт з додатком (додатками): _____ складено на _____ арк.; у тому числі додаток (додатки) на _____ арк.

Відповідальні особи Держекоінспекції (ї територіальних органів)

_____ (найменування посади) _____ (підпис) _____ (власне ім'я та прізвище)

Залучені особи, уповноважена особа/керівник суб'єкта господарювання/присутні представники, інші учасники

_____ (найменування посади) _____ (підпис) _____ (власне ім'я та прізвище)

Відповідальна особа Держекоінспекції (ї територіальних органів), яка склала акт

_____ (найменування посади) _____ (підпис) _____ (власне ім'я та прізвище)

РАЕВ

www.ecozagroza.gov.ua

Подальші дії відповідно до Акта огляду (обстеження)

Після підтвердження факту заподіяння шкоди в електронному кабінеті, з урахуванням інформації про виявлені факти від ДСНС, протягом одного календарного місяця проводить розрахунок шкоди та збитків, завданих навколишньому природному середовищу відповідно до затверджених методик.

Також на підставі Акта відповідальні особи Держекоінспекції (її територіальних органів) вживають заходи відповідно до наданих повноважень:

- готують необхідні матеріали та протягом п'яти робочих днів передають їх органам виконавчої влади в межах компетенції для використання під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ та/або заяв, пов'язаних з відшкодуванням збитків, завданих внаслідок збройного конфлікту міжнародного характеру/збройної агресії інших держав на території України;
- передають правоохоронним органам матеріали в яких вбачаються ознаки кримінального правопорушення.

РАЕУ

Факти порушень, а також їх масштаби встановлюються уповноваженими особами, які здійснюють у межах повноважень, передбачених законом, державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема, але не виключно, шляхом огляду місця події, даних дистанційного зондування землі, лабораторних досліджень атмосферного повітря, опрацювань висновків будь-яких експертиз, пояснення, довідок, документів, матеріалів, відомостей, отриманих з будь-яких джерел, оперативних повідомлень фізичних та юридичних осіб тощо.

Стара версія сайту
Розмір тексту: A²

Людам із порушенням зору
Switch To English
Електронний кабінет

Державна екологічна інспекція України
Офіційний веб-портал Державної екологічної інспекції України

ПРО ДЕІ - ДІЯЛЬНІСТЬ - НОРМАТИВНА БАЗА - ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ЗМІ - ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ - НОВИНИ ШТАБ -

Методики розрахунку розмірів шкоди, внаслідок надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану

Дата: 2022-04-16

Методика розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди.

Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану.

Методика визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами.

Методика визначення збитків, заподіяних навколишньому природному середовищу в межах територіального моря, виключної морської (економічної) зони та внутрішніх морських вод України в Азовському та Чорному морях.

Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами.

Методики визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Методики визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

ОПЕРАТИВНИЙ ШТАБ ДЕРЖЕКОІНСПЕКЦІЯ

ДАЙДЖЕСТ НОВИН
ГОЛОВНЕ - У ВАШІЙ СКРИНЬЦІ

Введіть Ваш Email

✓ ПІДПИСАТИСЬ

РАЕW

Оскільки немає єдиного підходу до підготовки методики з оцінки екологічної шкоди, то важливо інтегрувати у методику настільки багато різних підходів, наскільки це можливо, в тому числі новітні підходи та техніки. Сучасні основи діючого міжнародного права передбачають принцип залежності причинно-наслідкового зв'язку. Тому в розрахунки потрібно включати не лише викиди в атмосферне повітря, які заподіяні російською військовою технікою, але й ті, які заподіяні українською військовою технікою, адже такі викиди знаходяться у причинно-наслідковому зв'язку з вторгненням російської техніки.

Строки врахування таких викидів (з 2014 чи з 2022 року) є дискусійними.

Основні зауваження та пропозиції щодо Методики по забрудненню або засміченню вод, а також самовільному користуванню водними ресурсами:

Сильні сторони	Слабкі Сторони
<ul style="list-style-type: none"> - Зв'язок з існуючою інституційною системою; - Простота розрахунку; - Наявність досвіду використання; - Документ дійсний. 	<ul style="list-style-type: none"> - Використання нормативного підходу; - Відсутність економічного обґрунтування показників; - Необхідність «польових» спостережень; - Ускладненість застосування дистанційних підходів; - Неузгодженість з положеннями MSFD.
Можливості	Погрози
<ul style="list-style-type: none"> - Отримати значні цифри для обґрунтування компенсацій за забруднення морського середовища; 	<ul style="list-style-type: none"> - Низька вірогідність застосування в процедурах Міжнародного кримінального суду, Компенсаційної комісії ООН

РАЕВ

В методиках мають бути максимально реалізовані принципи і підходи Директиви 2004/35/ЄС "Про екологічну відповідальність за попередження та ліквідацію наслідків завданої довкіллю шкоди" та інші діючі принципи оцінки екологічної шкоди та економічного обґрунтування такої шкоди.

Приєднання України до Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій

- можливість повноцінної співпраці із іншими країнами-учасниками Конвенції з метою захисту інтересів України
- створення сумісних систем оповіщення про аварії та обміну інформацією, необхідною для протидії транскордонному впливу
- можливість отримати допомогу у рамках Конвенції для збільшення власного потенціалу та обміну досвідом
- використання Конвенції як додаткового правового механізму у разі, коли аварія, що виникла на території іншої країни, спровокувала наслідки і на нашій території.

РАЕВ

Які приклади
відшкодування збитків у
збройних конфліктах?

5.2. Кейс: Кувейт-Ірак

5.2.1 Wartime Environmental Damages : Financing the Cleanup (Джерело 9)

Законодавство на яке посилаються в кейсі:

1. Гаазькі конвенції 1899 та 1907
2. Женевські конвенції
3. Конвенція про заборону військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище (Конвенція ENMOD)

Репарації/механізми:

Ефективність UNCC щодо кейсу Кувейт-Ірак піддається певній критиці; повноваження/функції UNCC виведено на один рівень з UNSecCouncil; проте зазначено, що комісія з компенсацій слугує скоріше адміністративною системою масових позовів (а не судовим органом). Натомість, спеціальний альтернативний фонд для envidamage може бути більш гнучким/оперативним/тощо засобом врегулювання питань з відшкодування збитків, але основна проблема це стабільне/надійне джерело фінансування з боку країни-агресора.

Позови за категорією F(F4) мали найнижчий пріоритет, їхнє вирішення в середньому займало до 8 років. Типи витрат і збитків, за якими були подані позови: запобігання (включно із гасінням пожеж) та зменшення шкоди довкіллю (prevention and abatement), розчистка та відновлення (cleaning and restoration, лише «обгрунтовано необхідні» заходи); моніторинг та оцінка збитків для подальших abatement and restoration, а також моніторинг для оцінки наслідків для здоров'я, виснаження та пошкодження природних ресурсів. Наповнення компенсаційного фонду спочатку передбачено як % від продажів нафти Іраком (план не спрацював). Потім – позики від фонду оборотних коштів ООН (із заморожених доходів від нафти). Пізніше – схема 'oil-for-food' та встановлена межа доходів від нафти. Але ця схема ефективна лише доки Ірак залежить від гуманітарної підтримки, «добровільно» виплат не було.

Компенсацію коштів на моніторинг та оцінку варто подавати найперше, бо ці кошти підтримають більш істотні вимоги на наступних етапах. Лише 4.1% було рекомендовано до присудження у кейсі Ірак-Кувейт. Серед інших недоліків – UNCC мала досить короткий термін для подачі претензій, що унеможлиблює розгляд довгострокових збитків. Екологічні подання мали найнижчий пріоритет (порівняно з компенсаціями про втрату житла/бізнесів/здоров'я). Один з висновків - при виборі механізмів та джерел виплат репарацій важливо враховувати ліквідність відповідальних сторін та пріоритетність запитів щодо довкілля у загальній схемі відшкодувань. Пропозиції щодо наповнення окремого фонду (всі мають + та -): добровільні пожертви; податки; дозволи на нанесення шкоди.

Наслідки воєнних дій та вплив на довкілля

€ 3,828 трлн грн

+ 0 за добу

Орієнтовні розрахунки збитків нараховані Державною екологічною інспекцією відповідно до затверджених методик

📄 8240 задокументовано

+ 0 за добу

Фактів задокументовано працівниками Державної екологічної інспекції

📄 8240 зафіксовано

+ 1 за добу

Фактів заподіяння шкоди довкіллю внаслідок збройної агресії РФ

Завдані збитки у розрізі категорій впливу на довкілля

Атмосферне повітря

€778,81 млрд

+ 0 за добу

📄 1 622 зафіксовано фактів

+ 0 за добу

Детальніше >

Земельні ресурси

€1,22 трлн

+ 0 за добу

📄 2912 зафіксовано фактів

+ 0 за добу

Детальніше >

Водні ресурси

€107,88 млрд

+ 0 за добу

📄 216 зафіксовано фактів

+ 0 за добу

Детальніше >

5.3. Кейс Коста-Ріка - Нікарагуа

5.3.1. International court of justice. CERTAIN ACTIVITIES CARRIED OUT BY NICARAGUA IN THE BORDER AREA (COSTA RICA v. NICARAGUA). REPLY OF COSTA RICA ON COMPENSATION. 8 August 2017 (Джерело 26)

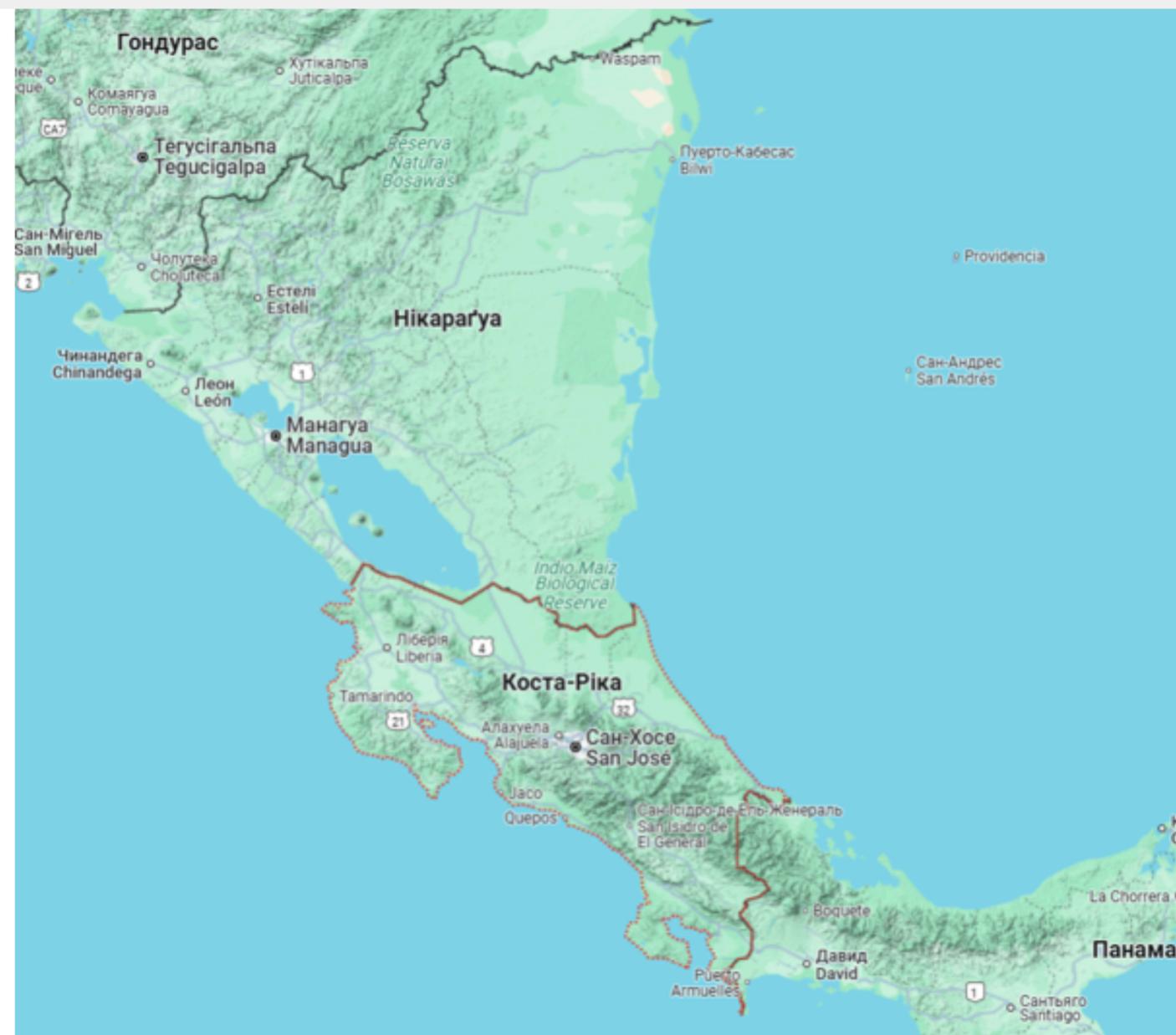
18 листопада 2010 року Республіка Коста-Ріка подала заяву про порушення справи проти Республіки Нікарагуа щодо «вторгнення, окупації та використання армією Нікарагуа території Коста-Ріки, а також [імовірного] порушення зобов'язань Нікарагуа щодо Коста-Ріки», а саме порушення принципу територіальної цілісності та заборони погрози силою або її застосування. У своїй заяві Коста-Ріка стверджувала, що Нікарагуа у двох окремих інцидентах окупувала територію Коста-Ріки у зв'язку з будівництвом каналу від річки Сан-Хуан до Лагуна-лос-Портільос (також відомий як «Лагуна Харбор-Хед») і виконувала певні супутні роботи з днопоглиблення на річці Сан-Хуан. За словами представників Коста-Ріки, днопоглиблення та будівництво цього каналу серйозно вплинули на потік води до річки Колорадо в Коста-Ріці та завдали додаткової шкоди території Коста-Ріки, включаючи водно-болотні угіддя та національні заповідні зони дикої природи, розташовані в регіоні.

Цю справу внесено до загального списку рішень Суду під назвою «Деякі заходи, що здійснюються Нікарагуа у прикордонній зоні (Коста-Ріка проти Нікарагуа)» (далі - «Справа Коста-Ріка проти Нікарагуа»). МС ООН спочатку розглянув питання про те, яка з держав володіє суверенітетом над цією спірною територією. Для цього Суд розглянув, зокрема, положення Договору про кордони від 1858 р. МС ООН прийшов до висновку, що суверенітет над оспорюваною територією у цій справі належить Коста-Ріці, діяльність, проведена Нікарагуа на оспорюваній території з 2010 року, є порушенням територіального суверенітету Коста-Ріки. Нікарагуа порушила територіальний суверенітет Коста-Ріки тим, що побудувала канали і забезпечила військову присутність на спірній території.

У зв'язку із викладеним, МС ООН вказав, що Коста-Ріка має право на отримання компенсації за матеріальну шкоду.

Позиція порушника (Нікарагуа), з питань обрахунку та виплати компенсацій на відновлення довкілля. Втім, Міжнародний Суд не прийняв позицію Нікарагуа про «виплати на відновлення» для використання в оцінці екологічних збитків.

На відміну від широкого визнання Консультативним висновком Міжамериканського суду з прав людини постійних індивідуальних зобов'язань держав щодо запобігання транскордонній шкоді, яка може виникнути в результаті інфраструктурних проектів у Великому Карибському басейні, рішення Міжнародного суду ООН значно зменшило розмір компенсації відносно початкових вимог Коста-Ріки, розмежувавши компенсаційні обов'язки Нікарагуа як частину екологічних репарацій, і власні обов'язки Коста-Ріки щодо пом'якшення екологічних наслідків за наявності передбачуваної екологічної шкоди.

Законодавство

Рамсарська Конвенція,
Конвенція про біологічне різноманіття

Механізм стягнення репарацій

Оцінка збитків довкіллю за посиланням на підхід екосистемних послуг

Суди

Міжнародний Суд ООН

Термін справи: 10 років. 18.11.2010 Коста-Ріка порушила справу проти Нікарагуа щодо «вторгнення в межі коста-ріканської території, її окупації та використання армією Нікарагуа...». 08.03.2018 Нікарагуа перевела Коста-Ріке всю суму компенсації. <https://www.icj-cij.org/public/files/annual-reports/2017-2018-ru.pdf>

Різниця сум компенсацій:

ПОЗОВ - 2 880 000 дол. США (округлення)

СУД - 379 000 дол. США (округлення)

Сума компенсації у Позові від Коста-Ріки:

2 823 111 дол. США відшкодування шкоди навколишньому середовищу та,

57 634 дол. США щодо заходів з відновлення, заміни ґрунту для каньйону, розкопаних Нікарагуа на території Коста-Ріки.

Нікарагуа порохувала:

35 000 дол. США екологічної шкоди.

Сума компенсацій за екологічні збитки згідно постанови Суду:

п.1) 120 000 дол. США на псування чи втрату екологічних товарів та послуг;

п.2) 2708,39 дол. США для покриття витрат на відновлення водно-болотних угідь, що знаходяться під міжнародним захистом;

п.3) 236 032,16 дол. США на покриття витрат, понесених Коста-Рікою безпосередньо внаслідок протиправної діяльності Нікарагуа на території Коста-Ріки.

20 150,04 дол. США - за період з 16.12.2015 року по 02.02.2018 року відсотки за річною ставкою в 4 % від суми компенсації, що належить Коста-Ріці згідно з пунктом 2 вище.

Загальна сума, належна згідно з пунктами 1, 2 та 3 вище, має бути виплачена до 02.04.2018 року і що, якщо вона не була виплачена до цієї дати, то відсотки за загальною сумою, що належать з Нікарагуа Коста-Ріці, збільшаться з 03.04.2018 року і становитимуть 6% на рік.

Методичні рекомендації фіксації випадків екологічної шкоди наявні у НАТО для їх імплементації у сфері захисту довкілля.

Наявні і необхідні міжнародні стандарти відбору проб, їх зберігання/консервації

Акредитовані органи згідно з міжнародними стандартами необхідно залучити і які є в Україні

Технічні умови для зберігання арбітражних проб згідно вимог міжнародних стандартів

Створення у Державній екологічній інспекції України референтної лабораторії з можливістю отримання у якості міжнародної технічної допомоги сучасної потужної лабораторії

Перенесення методик на всіх суб'єктів

РАЕУ

ДОБІРКА до теми —

**Методики нарахування збитків,
завданих довкіллю**

Статті та аналітика

- **Науково-практичні підходи до визначення розміру шкоди, завданої довкіллю в Україні**
Екологічний журнал «Економіка природокористування»
- **Environmental Damage Assessment: Legal and Economic Aspects**
UN Environment, UNECE
- **Як правильно рахувати екологічні збитки України від війни?**
Офіс сталих рішень, www.ukraine-oss.com

Відео та лекції

- **Environmental Damages and Legal Responses**

YouTube / UNEP channel

Огляд різних систем обрахунку збитків у міжнародному праві

- **Відео від Державної екологічної інспекції України**

Нарахування збитків за забруднення повітря, вод, ґрунтів

Пояснення методик з прикладами

РАЕВ

ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ до теми —
Методики нарахування збитків,
завданих довкіллю

РАЕВ

Збитки, завдані довкіллю — втрати або погіршення стану навколишнього природного середовища внаслідок господарської діяльності, аварій чи надзвичайних ситуацій.

Оцінка збитків — процес розрахунку еквівалентної вартості шкоди довкіллю для подальшої компенсації або відшкодування.

Методика — нормативно встановлений порядок, формули та інструкції, за якими проводиться нарахування збитків.

Пряма шкода — фізичне знищення або деградація природного об'єкта (наприклад, вирубка лісу, забруднення річки).

Непряма шкода — наслідки, що виникають внаслідок змін екосистем (втрата біорізноманіття, зменшення рекреаційної цінності).

Економічна оцінка природних ресурсів — процес визначення грошової вартості природних ресурсів для цілей обліку та компенсації.

РАЕВ

Компенсація шкоди — відшкодування заподіяної шкоди у грошовій або натуральній формі відповідно до законодавства.

Питомий показник — значення (наприклад, у гривнях), яке використовується для обрахунку збитків за одиницю впливу (наприклад, 1 тонна викидів).

Метод розрахунку — один із способів визначення збитків (економічний, експертний, нормативний, комбінований).

Відновна вартість — сума коштів, необхідна для відновлення стану довкілля до попереднього рівня.

Деградація довкілля — поступове погіршення екологічних параметрів природного середовища.

Природоохоронне законодавство — сукупність нормативно-правових актів, що регулюють захист навколишнього природного середовища.

РАЕВ

Екологічна експертиза — оцінка можливого впливу проєкту або діяльності на довкілля.

Судова практика з екозбитків — судові рішення та підходи до встановлення, обрахунку та компенсації екологічної шкоди.

Первинне середовище — природне середовище до моменту впливу людини або техногенної катастрофи.

Екосистемні послуги — корисні функції, які виконують природні екосистеми (очищення повітря, регулювання клімату тощо).

Нарахування штрафів — визначення суми фінансових санкцій за заподіяну шкоду довкіллю.

Відновлювальні заходи — комплекс дій, спрямованих на відновлення порушених природних процесів або територій.

РАЕВ

Дякую за увагу!